

RECENZJE / REVIEWS**Ks. WOJCIECH GUZEWICZ**

**„ŚWIĘCI NIE PRZEMIJAJĄ. ŚWIĘCI WOŁAJĄ
O ŚWIĘTOŚĆ”.
GRZEGORZ POLAK, *PROBOSZCZ Z SUWAŁK.
DROGA DO ŚWIĘTOŚCI*
KS. KAZIMIERZA HAMERSZMITA,
WYDAWNICTWO DIECEZJALNE ADALBERTINUM,
EŁK 2022, SS. 123**

Istnieje znaczna liczba opracowań naukowych i popularnonaukowych na temat Sługi Bożego – ks. Kazimierza Hamerszmita. W opracowaniu biografii tego świątobliwego kapłana (choć nadal nie powstała pełna monografia naukowa) duże zasługi ma ks. Dariusz Maciej Brozio¹. Na bazie obronionego w 2007 r. doktoratu pt. *Model życia chrześcijańskiego w świetle nauczania ks. Kazimierza Aleksandra Hamerszmita (zm. 1996)* – (Lublin, KUL, promotor: ks. prof. dr hab. Jerzy Misiurek; recenzenci: prof. dr hab. Paweł Ogórek OCD, ks. dr hab. Jarosław Popławski, prof. KUL) opublikował on na temat ks. Hamerszmita jedną monografię² oraz szereg artykułów naukowych³. Wśród prac magisterskich na uwagę zasługuje praca p. Iwony Smokowskiej na temat działalności duszpasterskiej ks. Kazimierza Hamerszmita, napisana

Ks. WOJCIECH GUZEWICZ – Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie Filia w Ełku, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6759-0856>, e-mail: wojciech.guzewicz@uwm.edu.pl

¹ Zob. W. Guzewicz, *Talent i trud. Potencjał naukowy duchowieństwa diecezji ełckiej w latach 1992–2017*, Olsztyn 2021, s. 24–26; tenże, *Stan, potrzeby i perspektywy badań nad dziejami diecezji ełckiej*, cz. 2: *Lud Boży i Aktywność Kościoła*, „Civitas et Lex” 8(2021), nr 4(32), s. 71–81.

² D. Brozio, *Model życia chrześcijańskiego w świetle nauczania ks. Kazimierza Aleksandra Hamerszmita (zm. 1996)*, KUL, Lublin 2007 [rozprawa doktorska].

³ Tenże, *Kult Najświętszego Serca Jezusa w świetle kazań ks. Kazimierza Hamerszmita*, „Studia Ełckie” 10(2008), s. 311–320; tenże, *Nabożeństwo do Najświętszej Maryi Panny i świętych w kazaniach ks. Kazimierza Hamerszmita*, „Studia Ełckie” 10(2008), s. 321–337; tenże, *Apostolstwo – jedną z form realizacji życia chrześcijańskiego w Kościele w nauczaniu ks. Kazimierza Hamerszmita*, „Studia Ełckie” 10(2008), s. 403–415; tenże, *Poznanie siebie wstępem do rozwoju życia duchowego w świetle kazań i katechez ks. Kazimierza Aleksandra Hamerszmita († 1996)*, w: *Veni Sancte Spiritus. Księga pamiątkowa poświęcona Księdzu Biskupowi Jerzemu Mazurowi*, pod red. W. Guzewicza, S. Strękowski, Ełk 2013, s. 53–72; tenże, *Istota i znaczenie modlitwy w świetle nauczania ks. Kazimierza Aleksandra Hamerszmita*, „Studia Ełckie” 9(2007), s. 247–267.

na seminarium naukowym u ks. Stanisława Strękowskiego na UKSW w 2000 r.⁴ Szczegółowy życiorys ks. Kazimierza Hamerszmity, oparty na źródłach archiwalnych i drukowanych, opracował i wydał w 2001 r. – ks. Witold Jemielity⁵. Temat ks. Kazimierza Hamerszmity podejmował także w swojej twórczości ks. Wojciech Guzewicz. W artykule pt. *Codziennie życie w niemieckim obozie koncentracyjnym KL Dachau w świetle wspomnień ks. Kazimierza Hamerszmity (nr obozowy 22575)* dał zwartą odpowiedź na pytanie: Jak wyglądało życie ks. Hamerszmity i jego współtowarzyszy w niemieckim obozie koncentracyjnym w Dachau? Charakter publicystyczny, ale także i źródłowy mają publikowane przez ks. Marcina Maczana w miesięczniku diecezji ełckiej „Martyria” świadectwa ludzi, którzy znali ks. Hamerszmity i którzy doświadczyli jego wiary i dobroci, zakorzenionej w miłości i dobroci Boga⁶.

W 2022 r. ukazała się pozycja popularnonaukowa autorstwa p. Grzegorza Polaka pt. *Proboszcz z Suwałk. Droga do świętości ks. Kazimierza Hamerszmity*⁷. Składa się ona z dziesięciu rozdziałów, słowa wstępnego bpa Jerzego Mazura, wstępu autora, kalendarium życia i posługi ks. Hamerszmity oraz aneksu zdjęciowego. Choć G. Polak przypisał sobie autorstwo tej publikacji, nie do końca jest to zgodne z rzeczywistością. Znaleźć tu można np. rozdział zawierający świadectwa wielu autorów – zarówno świeckich, jak i duchownych. Zatem książka ta powinna być raczej podpisana „pod redakcją G. Polaka”, a nie jego autorstwa. Dwa z rozdziałów zawierają wywiady, najpierw z postulatorem procesu beatyfikacyjnego na szczeblu diecezjalnym – ks. dr. Dariuszem Brozio (rozdział I), a następnie z ks. dr. Marcinem Maczanem – kanclerzem kurii w Ełku i delegatem biskupa w procesie beatyfikacyjnym (rozdział X). Rozdziały II–IX traktują o życiu i działalności ks. Hamerszmity, przy czym najobszerniejsze są te, które odnoszą się do jego pobytu w obozach koncentracyjnych, w tym w Dachau. Autor miał tu ułatwione zadanie, ponieważ czasy te opisał sam ks. Kazimierz Hamerszmit we wspomnieniach. Do tej pory ukazało się kilka wersji tych reminiscencji. Jedna z pierwszych, sporządzona na maszynie, została umieszczona w Archiwum Księży Polskich byłych Więźniów Obozów Koncentracyjnych w Kaliszu jeszcze w latach 80. XX w. Kolejne znajdują się w Archiwum Diecezji Ełckiej oraz Archiwum Diecezji Łomżyńskiej (spisane również na maszynie). Po raz pierwszy opublikowano je drukiem w książce pt. *Na kapłańskiej drodze II. Ks. Kazimierz Hamerszmit. Numer obozowy w Dachau 22575. Wspomnienia*, opracowanej przez ks. Edwarda Anuszkiewicza i wydanej nakładem Kurii Biskupiej Diecezji Ełckiej w 2002 r. Ostatnia publikacja wspomnień miała miejsce w 2018 r. (*Kapłan miłosierdzia, dobroci i zaufania. Ks. Kazimierz Hamerszmit*, opr. M. Maczan, Ełk 2018, ss. 84). Było to związane z rozpoczęciem oficjalnego diecezjalnego

⁴ I. Smykowska, *Działalność duszpasterska księdza Kazimierza Hamerszmity w latach 1939–1996*, Warszawa 2000 [mps BUKSW].

⁵ W. Jemielity, *Ksiądz Kazimierz Hamerszmit*, „Ełckie Studia Teologiczne” 2(2001), s. 67–82.

⁶ Zob. np. *Świadek Bożej dobroci ks. Kazimierz Hamaerszmit*, opr. M. Maczan, „Martyria” 2022, nr 6, s. 27.

⁷ G. Polak, *Proboszcz z Suwałk. Droga do świętości ks. Kazimierza Hamerszmity*, Ełk 2022, ss. 123.

etapu procesu beatyfikacyjnego Sługi Bożego ks. Kazimierza Hamerszmity (5 lutego 2017). Wspomniane powyżej wersje różnią się od siebie nie tylko formą redakcyjną, ale także stylistycznie, a nawet niekiedy i treściowo⁸.

Chyba najbardziej twórcze i najwięcej wnoszące do sprawy ks. Kazimierza Hamerszmity są wspomnienia świadków jego życia i działalności (rozdział X, s. 68–102). Zajmują one znaczną część książki (1/3 – 1/4). Dowiadujemy się z nich, jakiego formatu człowiekiem był ks. Hamerszmit. Oto kilka takich przykładów:

„Kiedyś ks. Hamerszmit zwierzył mi się: »Chyba poproszę księdza biskupa, żeby mnie przeniósł z Suwałk na jakąś mniejszą parafię, gdyż ludzi przybywa, a ja nie mam możliwości ich ogarnąć«. Zapytałem sam siebie: Kto dzisiaj jeszcze tak myśli? Księża, otrzymując większą parafię, wiedzą, że będzie lepiej. A on nie chciał nikogo pominąć i wszystkich ogarnąć. To ogromna odpowiedzialność” (ze wspomnień ks. Feliksa Folejewskiego).

„W obozie koncentracyjnym ks. Hamerszmit modlił się takimi słowami do Matki Bożej: »Niepokalana Matko! Jeżeli kiedykolwiek w życiu miałbym nie dotrzymać przysięgi czystości kapłańskiej – spraw, bym żywy z obozu nie wyszedł«” (ze wspomnień ks. Mariana Szostaka).

„Nigdy nie narzekał. Gdy zapytałam: dlaczego jest zawsze taki pogodny i nigdy nie narzeka, odpowiedział: »Bo nigdy nie będzie nic gorszego niż obóz«” (ze wspomnień Bożeny Szyrkowskiej).

Generalnie książkę pt. *Proboszcz z Suwałk. Droga do świętości ks. Kazimierza Hamerszmity* należy ocenić pozytywnie. Przybliżyła ona dość dobrze postać ks. Kazimierza Hamerszmity w formie popularnonaukowej. Mankamentem jej jest natomiast mała czcionka, co znacznie utrudnia czytanie zwłaszcza przez czytelników starszych. Zawiera także wiele błędów rzeczowych, np. na s. 30 Autor nazywa błędnie diecezję, która miała swoją siedzibę w Sejnach (jest: diecezja sejneńska, a powinno być: diecezja sejneńska czyli augustowska)⁹, oraz redakcyjnych (np. zdania wtrącone pisane są kursywą, a dodatkowo wstawiany jest cudzysłów). Jednak są to błędy, które można i należy skorygować przy następnych jej wydaniach. Mam nadzieję, że książka nie tylko pomoże Czytelnikom lepiej poznać postać Sługi Bożego ks. Kazimierza Hamerszmity, ale także zaszczepi i umocni pragnienie bycia świętym, bo święci żyją wśród nas. Jak mówił św. Jan Paweł II: „Święci nie przemijają. Święci wołają o świętość”.

⁸ W. Guzewicz, *Codziennie życie w niemieckim obozie koncentracyjnym KL Dachau w świetle wspomnień ks. Kazimierza Hamerszmity (nr obozowy 22575)*, w: *Ex Vita vivit! 30. rocznica diecezji ełckiej (1992–2022)*, pod red. M. Sieńkowskiego, R. Sawickiego, Ełk 2022, s. 379.

⁹ Szerzej na ten temat: W. Guzewicz, *Bogu i Ludziom*, t. II, Ełk 2022, s. 7–20.

